

พัฒนารูปแบบการชะลอไตเสื่อมในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่2 คลินิกโรคเรื้อรังโรงพยาบาลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

นางยุวดี อุทาภักดิ์ พย.บ.

โรงพยาบาลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รูปแบบการดูแลชะลอไตเสื่อมในผู้ป่วยโรคเบาหวาน และมีค่า eGFR ต่ำขึ้น ผู้เข้าร่วมวิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ป่วยโรคเบาหวานในเขตรับผิดชอบของ โรงพยาบาลนาเชือก มารับบริการที่คลินิกโรคเรื้อรัง และมีผลการตรวจของ eGFR ในระยะที่3-4 จำนวน 90 คน บุคลากรที่ให้การดูแลผู้ป่วยจำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้น 106 คน ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน ตุลาคม 2567 - เมษายน 2568 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบประเมินข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การตรวจ creatinine และ eGFR วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะวิเคราะห์สถานการณ์ ระยะการพัฒนา และระยะประเมินผล

ผลการศึกษา 1.ระยะวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาที่พบว่า ผู้ป่วยยังไม่ทราบระยะการเสื่อมของไต เคยมีเจ้าหน้าที่แจ้งผลแต่จำไม่ได้ร้อยละ 60.97 และมีความรู้ในการชะลอไตเสื่อมไม่เพียงพอร้อยละ 72 ด้านเจ้าหน้าที่ทีมให้บริการผู้ป่วย ขาดการสื่อสารระหว่างทีม ไม่ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานเพื่อชะลอไตเสื่อม 2.ระยะการพัฒนากระบวนการ พัฒนาช่องทางสื่อสารให้ผู้ป่วยทราบระยะการเสื่อมของไต โดยทำแถบสีติดในสมุดประจำตัวผู้ป่วย พร้อมทั้งสอบถามทวนซ้ำทุกครั้งที่มาใช้บริการ ให้ความรู้เรื่องโรคไตและการปฏิบัติตัวป้องกันการชะลอไตเสื่อม รายบุคคล รายกลุ่ม และการจัดการรายกรณี ทำสื่อสุขภาพ แผ่นพับ สื่อการสอนภาพพลิก พัฒนาระบบการสารสนเทศสื่อสารระหว่างทีมบริการให้ทราบค่า eGFR ของผู้ป่วยรายบุคคล เช่น มีการบันทึกลงในสมุดประจำตัว มีช่องทางสืบค้นดูสถิติค่าGFRรายบุคคล จัดทำแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานเพื่อชะลอไตเสื่อมโดยทีมสหวิชาชีพ อบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ทีมสหวิชาชีพในการดูแลชะลอไตเสื่อม 3. ประเมินผล ผู้ป่วยเบาหวานได้รับความรู้เรื่องชะลอไตเสื่อมร้อยละ 100 ผู้ป่วยทราบระยะการเสื่อมของไตร้อยละ 92 มีความรู้ในการดูแลป้องกันชะลอไตเสื่อมร้อยละ 85 ผลการชะลอไตเสื่อม พบว่าร้อยละ 83.33 มีค่า eGFR เพิ่มขึ้นจาก base line เดิม ร้อยละ16.66 มีค่า eGFR ลดลงจาก base line เดิม เจ้าหน้าที่ที่ให้การบริการปฏิบัติตามมาตรฐานการดูแลชะลอไตเสื่อมเป็นแนวทางเดียวกัน ร้อยละ 100

พัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานเพื่อชะลอไตเสื่อม คลินิกโรคเรื้อรังโรงพยาบาลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อผู้นำเสนอผลงาน นางยุวดี อุทาภักดิ์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลนาเชือก

สาระสำคัญ

บทนำ

โรคไตเรื้อรัง (Chronic Kidney Disease, CKD) เป็นโรคที่พบบ่อยและเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขของประเทศไทย โรคนี้เป็นโรคเรื้อรังที่รักษาไม่หายขาด จำเป็นต้องได้รับการรักษา อย่าง

ต่อเนื่อง และมีค่าใช้จ่ายในการรักษาสูงมาก เมื่อเข้าสู่ภาวะไตเรื้อรังระยะสุดท้าย (End Stage Renal Disease, ESRD) ซึ่งจำเป็นต้องให้การรักษาโดยการล้างไตทางช่องท้องแบบต่อเนื่อง การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม หรือการผ่าตัดปลูกถ่ายไต อุบัติการณ์ของโรคไตเรื้อรังและโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก โรคนี้นอกจากจะเป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันแล้ว ยังจะเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอนาคตอย่างมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้การดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะเริ่มต้น เพื่อป้องกันหรือชะลอไม่ให้เกิดโรคไตวายระยะสุดท้าย (คู่มือการชะลอไตเสื่อม. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข,2565)

จากข้อมูลการคัดกรองภาวะแทรกซ้อนทางไตในผู้ป่วยเบาหวานความ ที่มารับบริการที่คลินิกโรคไตเรื้อรังโรงพยาบาลนาเชือก ปีงบประมาณ 2562-2564 พบผู้ป่วยเบาหวานที่มีไตเสื่อม eGFR ในระยะ 3-4 จำนวน 115, 103, 73 ตามลำดับ เข้าสู่ภาวะไตวายระยะสุดท้าย จำนวน 5, 4 และ 9 คนตามลำดับ ได้รับการบำบัดทดแทนทางไตจำนวน 3, 4, 6 คน ตามลำดับ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน เพื่อชะลอไตเสื่อมในผู้ป่วยเบาหวานที่มีความเสื่อมของไตในระยะที่ 3 - 4 เพื่อชะลอการเสื่อมของไต

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้ได้รูปแบบการดูแลชะลอไตเสื่อมในผู้ป่วยโรคเบาหวาน และมีค่า eGFR ดีขึ้น

วิธีการศึกษา : รูปแบบการวิจัยการ วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมวิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในเขตรับผิดชอบของ โรงพยาบาลนาเชือก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล: แบบประเมินข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การตรวจ creatinine และ eGFR วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ

ผลการศึกษา 1.ระยะวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาที่พบว่า ผู้ป่วยยังไม่ทราบระยะการเสื่อมของไต เคยมีเจ้าหน้าที่แจ้งผลแต่จำไม่ได้ร้อยละ 60.97 และมีความรู้ในการชะลอไตเสื่อมไม่เพียงพอร้อยละ 72 ด้านเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการผู้ป่วย ขาดการสื่อสารระหว่างทีม ไม่ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานเพื่อชะลอไตเสื่อม 2.ระยะการพัฒนาระบบบริการ พัฒนาช่องทางสื่อสารให้ผู้ป่วยทราบระยะการเสื่อมของไต โดยทำแถบสติ๊กเกอร์ติดประจำตัวผู้ป่วย พร้อมทั้งสอบถามทวนซ้ำทุกครั้งที่มาใช้บริการ ให้ความรู้เรื่องโรคไตและการปฏิบัติตัวป้องกันการชะลอไตเสื่อม รายบุคคล รายกลุ่ม และการจัดการรายกรณี ทำสื่อศึกษาแผ่นพับ สื่อการสอนภาพพลิก พัฒนาระบบการสารสนเทศสื่อสารระหว่างทีมบริการให้ทราบค่า eGFR ของผู้ป่วยรายบุคคล เช่น มีการบันทึกลงในสมุดประจำตัว มีช่องทางสืบค้นดูสถิติค่า eGFR รายบุคคล จัดทำแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานเพื่อชะลอไตเสื่อมโดยทีมสหวิชาชีพ 3. ประเมินผล ผู้ป่วยทราบระยะการเสื่อมของไตร้อยละ 92 มีความรู้ในการดูแลป้องกันชะลอไตเสื่อมร้อยละ 85 ผลการชะลอไตเสื่อม พบว่าร้อยละ 83.33 มีค่า eGFR เพิ่มขึ้นจาก base line เดิม ร้อยละ 16.66 มีค่า eGFR ลดลงจาก base line เดิม เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการปฏิบัติตามมาตรฐานการดูแลชะลอไตเสื่อมเป็นแนวทางเดียวกัน ร้อยละ 100 สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานพบว่า การให้ผู้ป่วยทราบระยะการเสื่อมของไต และให้ความรู้ในการดูแลตนเอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทีมสหวิชาชีพในการดูแล ส่งผลให้ผู้ป่วยสามารถชะลอไตเสื่อมได้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง : คู่มือการชะลอไตเสื่อม. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.2565

สิทธิพงษ์ พรหมแสง รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพเพื่อชะลอการเสื่อมของไตในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 โรงพยาบาลโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม.2565

